

AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA ÇEVRE SAĞLIĞI MÜDAHALELERİ

Tuncay ÖZER
Daire Başkanı

Sağlık Bakanlığı
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü
Çevre Sağlığı Dairesi Başkanlığı

AFET KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ

- Doğal afetlerde, çevre sağlığı hizmetlerinin yerinde, zamanında ve etkili bir şekilde yapılmasını sağlamak.
- Çevre sağlığını tehdit eden unsurları belirlemek, izlemek, denetlemek, çevre sağlığı etki değerlendirme çalışmalarına katılmak.
- Çevre sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla; ulusal veya uluslararası düzeyde çalışmalar yapmak, program, plan ve projeler geliştirmek ve diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak uygulamak.
- Yerleşim yerlerine yeterli ve sağlıklı içme-kullanma suyu temini için gerekli araştırma, geliştirme çalışmalarına katılmak ve gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamak.

Su Güvenliği

Kaplıcalar

Biyosidal Ürünler

Sağlık Koruma Bandı

İçme -Kullanma Suları

Ambalajlı Sular

Havuz Suları

Yüzme Suları

Biyosidal Ürün Piyasa Gözetimi ve Denetimi

Biyosidal Ürünle İşlenmiş Eşyalar

Aktif Madde İçermeyen Biyosidal Ürünler

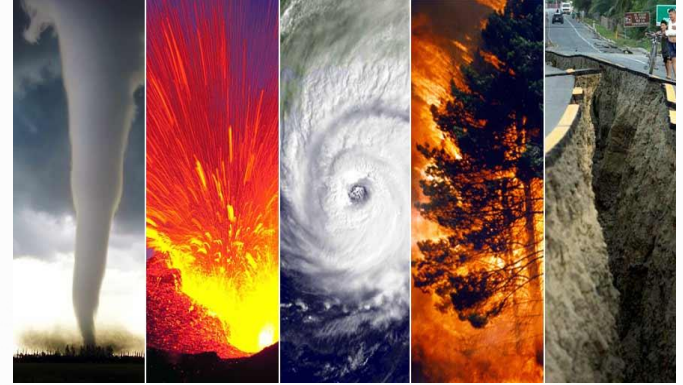
Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri

Karbonmonoksit Zehirlenmesi ve Alınması Gereken Önlemler

AFET

Toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olayları,

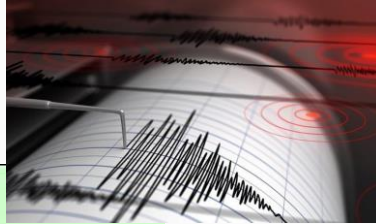

OLAĞANDIŞI DURUM

Olağan durumların dışında müdahale gerektiren, doğal, teknolojik ve insan kaynaklı olarak ortaya çıkan ve toplumsal ve/veya çevresel zararlara yol açan ya da açması muhtemel olan doğal ve teknolojik olaylar, salgın hastalık durumları ile kitlesel kazaların bütünü,

AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA YARDIM AMAÇLI ÇALIŞMALAR/HİZMETLER

- Arama kurtarma
- İlk yardım
- Çevre sağlığı hizmetleri
- ..

Türkiye'de Doğal Afetler

➤ Afetlerde en tehlikeli durumlardan biri yardım amaçlı çalışmalar sürdüren kişi, kurum ve kuruluşlar arasındaki rekabettir. Bu rekabet çoğu kez hizmetin ve amacın önüne geçebilir.

AFETLERDE MÜDAHELE AŞAMALARI

- Planlama
- Yönetimi
- Kurtarma
- **Etkiyi azaltma, normale dönüş**

Bir afet sonrası oluşturulan **çevre sağlığı** yanıtı,

olayın neden olduğu halk sağlığı etkilerini yönetmeyi ve gelecekteki olaylara yanıt vermek için yapılacak hazırlığı geliştirmeyi ve bu alanda yapılacak müdahalelerin doğru şekilde planlanmasını amaçlar.

Afet ve olağandışı durumlarda yapılacak çevre sağlığı müdahalesinin kapsamı,

- afetin türü ve yapısı,
- bölgenin özellikleri
- afete maruz kalan kişi sayısı vb.

birçok farklı bileşenden etkilenir, çok yönlü değerlendirilerek belirlenmesi gerekmektedir.

AFETLERDE ÇEVRE SAĞLIĞI

Afetlerde ve diğer dönemlerde verilen çevre sağlığı hizmetleri arasında nitel farklılık yoktur.

Ancak; afet ve olağandışı durumlardan sonra; fizik ve sosyal çevrede var olan ekolojik denge bozulur, nüfus kitleleri halinde yer değiştirir.

AFETLERDE ÇEVRE SAĞLIĞI NEDEN ÖNEMLİDİR?

- Çevre sağlığı hizmetleri kesintiye uğrar,
- Çevrede, özel birtakım kirlenmeler oluşarak toplum yaşamını riske edebilir.

Özetle; **EPİDEMİLER** kaçınılmaz olur.

AFET DURUMUNDA HALK SAĞLIĞI

Afetlerden etkilenen insanların sağlığını korumanın en etkili yolu, yeterli barınma, su, yiyecek ve sanitasyonun sağlanmasıdır. Bulaşıcı hastalıkların ve diğer halk sağlığı sorunlarının değerlendirilmesi ve kontrolüne yönelik sistematik bir yaklaşım, müdahalenin kilit bir bileşenidir ve etkilenen toplulukların sağlığını korumak için çok önemlidir.

Afet Yönetimi, afetin tüm insani yönleriyle ilgilenmek için kaynak ve sorumlulukların organizasyonu ve yönetimi olarak tanımlanabilir. Afet yönetiminde **çevre sağlığı hizmetlerinin profesyonel ve yetkin bir şekilde yürütülmesi** oldukça önemlidir.

Bu kapsamda halk sağlığının korunması açısından afet ve olağandışı durumlarda **Çevre Sağlığı Afet Müdahale Prosedürünün** uygulanması büyük önem arz etmektedir.

AFET DURUMUNDA KARŞILAŞILAN HALK SAĞLIĞI SORUNLARI

- Sağlıklı ve Güvenli suya erişimin sağlanması
- Sanitasyon
- Tuvaletler ve kişisel hijyen
- Barınma alanları, yer seçimi ve sosyal imkanlar (örn.tahliye merkezleri, toplanma alanları, çadırkentler)
- Vektör oluşumu ve vektörler ile mücadele
- Bulaşıcı hastalıklar
- Afetin türüne göre oluşabilecek tehlikeli atıklar
- Oluşturulan geçici alanlarda oluşabilecek atıkların kontrolü
- Sanayi tesislerinden kaynaklanabilecek riskler
- Gıda sağlığı ve güvenliği
- Haassaupların durumları grupların durumu

AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMDA SUNULAN ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ

Gerekli önlemlerin alınmasına işbirliği

Toplu yerleşimlerde enfeksiyonların yayılma riskini önlemek amacıyla işbirliği

Altyapılara etkinin belirlenmesi, kullanım alanları için yer seçimi, atıkların uzaklaştırılması vb. görüş ve önerileri bildirimi

Yer Seçimi ve Atıklar

Özel Kirliliklerin Kontrolü

Kalabalık Faktörü ve Konut Sağlığı

Kimlik tespiti, kayıt, defin işlemlerine yönelik gerekli tedbirin görüş ve koordinasyon

İnsan ve Hayvan Ölülere

Gıda ve Beslenme Hizmetlerinin Kontrolü

Koşullarının uygunluğuna dair görüş ve öneri bildirimi

Güvenli Su Temini

Afet ve Olağandışı Durumda Sunulan Çevre Sağlığı Hizmetleri

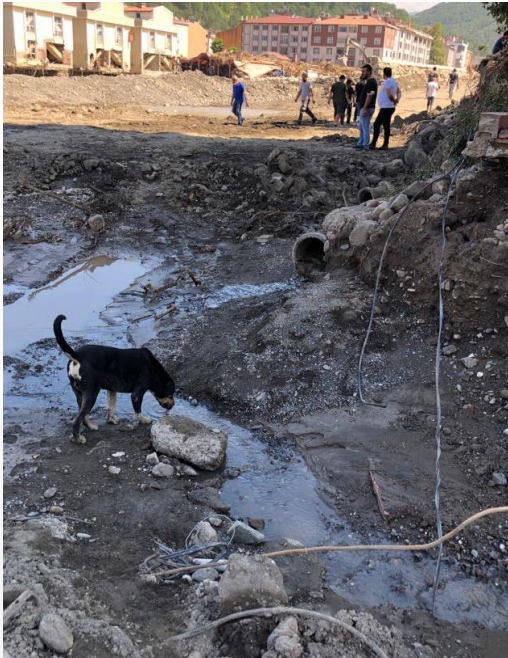
Vektörler ve Diğer Hayvanların Kontrolü

Vektör üreme yerlerinin tespiti kontrol altına alınmasına dair görüş ve önerilerini bildirimi

Olay yerinde durum tespiti ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon

**BULAŞICI HASTALIKLARI ÖNLEMEK VE
SALGIN RİSKİNİ AZALTMAK İÇİN
AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA
ÇEVRE SAĞLIĞI OLARAK SAHADAYIZ.**

SEL
KASTAMONU
11.08.2021

SEL
SİNOP
11.08.2021

SEL
BARTIN
11.08.2021

SEL
GİRESUN
22.08.2020

YANGINLAR

ANTALYA, MUĞLA, ADANA, MERSİN

TEMMUZ 2021

YANGINLAR

ANTALYA, MUĞLA, ADANA, MERSİN

TEMMUZ 2021

DEPREM

İZMİR

30.10.2020

DEPREM

ELAZIĞ

24.01.2020

MÜSİLAJ

MARMARA DENİZİ

HAZİRAN 2021

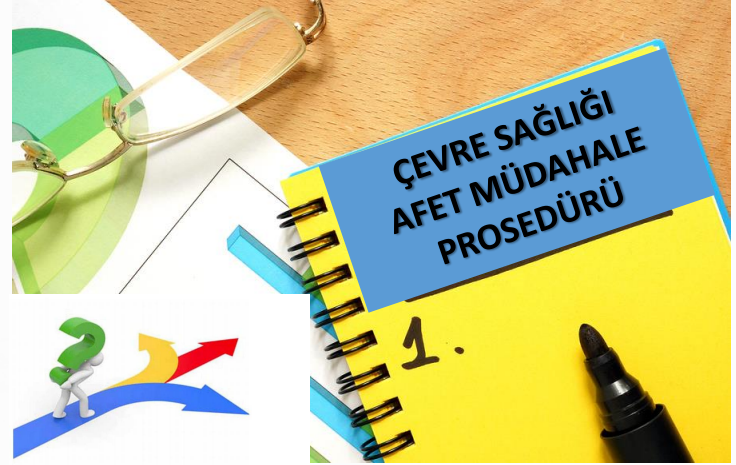

AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA ÇEVRE SAĞLIĞI MÜDAHALELERİ

- Bir afet sonrası çevresel sağlık risklerinin sistematik olarak tanımlanması ve müdahale yapılması,
- Afettede konumunda olan ekiplere profesyonel desteğin sağlanması,
- Oluşabilecek sağlık risklerine yönelik karar vericilerin bilgilendirilmesi vb. ihtiyaçlar oluşmaktadır.
- Çevre Sağlığı Afet Müdahale Ekibi oluşturulması ve oluşturulan ekiplerin afet sonrasında önemli çevre sağlığı risklerini ele alma becerisini artırılması,
- Afet sonrasında oluşan çevre sağlığı risklerini azaltmak ve önlemeye yönelik müdahaleye uygun ekiplerin kullanımına sunulacak teknik ve teknolojik altyapı ve malzemelerle donatılması,
- Çevre sağlığı afet müdahaleye yönelik kılavuzun oluşturulması,
- Çevre sağlığı hızlı değerlendirme aracının ve merkezi kontrol listesinin geliştirilmesi,
- Geliştirilen müdahale kılavuzunu ve araçların yerel yönetimler ve diğer kurum/ kuruluşlarca resmi olarak benimsemesi için tanınırlığın sağlanması gerekmektedir.

SONUÇ OLARAK,

Afet ve olağandışı durumlarda ve sonrasında bu sorunların çözümü ve bulaşıcı hastalık riskini ortadan kaldırmanın yolu **çevre sağlığı hizmetlerinin yeterli ve planlı sunumu** ile mümkündür.

Bu nedenle;

Afet ve olağandışı durumlarda halk sağlığının korunması açısından çevre sağlığı hizmetlerinin hızlı, planlı ve disiplinli bir şekilde sunumu amacıyla

«AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA ÇEVRE SAĞLIĞI MÜDAHALE PROSEDÜRÜ» nün uygulanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Unutulmamalı ki,

***Afet ve olağandışı durumlarda
çevre sağlığı ile ilgili önlemler basit, ucuz ancak çok etkilidir.***

TEŞEKKÜRLER